

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 237/2016-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Oľgou Michalíkovou, Jarková 89, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sd 94/2013 a jeho uznesením z 8. júla 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 9 So 150/2014 a jeho uznesením zo 16. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. marca 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sd 94/2013 a jeho uznesením z 8. júla 2014 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 So 150/2014 a jeho uznesením zo 16. decembra 2015 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“).

Sťažovateľka v sťažnosti opisuje postup krajského súdu a najvyššieho súdu vo veci ňou podaného opravného prostriedku proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne o priznaní starobného dôchodku, ktoré jej malo byť „fakticky doručené až 4. 11. 2013... so sprievodným listom zo dňa 25. 10. 2013“. Sťažovateľka predovšetkým tvrdí, že uvedené rozhodnutie jej v roku 1996 nebolo doručené, a z tohto dôvodu nemohla zistiť, že v roku 1996 priznaný dôchodok jej nebol vypočítaný v správnej výške. Namieta nesprávnosť procesného postupu označených súdov poukazujúc na obsah ustanovenia § 250b ods. 2 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ako aj na skutočnosť, že postup podľa tohto ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku súdy aplikovali bez bližšieho zdôvodnenia napriek tomu, že sa vzťahuje na rozhodovanie súdu o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov, a nie na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov. Takýmto postupom krajského súdu a najvyššieho súdu v právnej veci sťažovateľky malo byť porušené jej základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu - upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sd/94/2013 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vedené pod č. k. 9 So/150/2014 porušené bolo.“

2. *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So/150/2014 zo dňa 16. decembra 2015 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.*

3. *Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] sa priznáva náhrada trov konania právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom SR v sume 303,16 €, ktoré je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Olgy Michalíkovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu

Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľky uznesením krajského súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo sa domáhať ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ mohol domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (mutatis mutandis I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo

medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Keďže v danom prípade podliehalo uznesenie krajského súdu revíznej právomoci najvyššieho súdu v konaní o podanom odvolaní, preskúmanie napadnutého uznesenia krajského súdu by bolo v rozpore s princípom subsidiarity zakotveným v čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože jeho preskúmanie na základe podaného odvolania patrí do právomoci najvyššieho súdu. V súvislosti s namietaným porušením označených práv je preto z ústavného hľadiska podstatné a určujúce len preskúmanie postupu najvyššieho súdu, ktorý v danom prípade právoplatne rozhodoval o podanom opravnom prostriedku v rámci odvolacieho konania (obdobne III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05).

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu

predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia sp. zn. 9 So 150/2014 zo 16. decembra 2015, ktorým potvrdil uznesenie krajského súdu potom, ako uviedol znenie § 246c, § 250l ods. 2, § 250b ods. 2 a 3, § 250ja ods. 3 a § 219 ods. 1 OSP, sformuloval v podstatnom túto právnu argumentáciu:

«Analogicky je v zmysle § 250l O. s. p. aj na konania o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov podľa tretej hlavy O. s. p. možné použiť § 250b ods. 2 a 3 O. s. p. V danom prípade navrhovateľka podala opravný prostriedok podľa tretej hlavy piatej časti O. s. p. proti rozhodnutiu odporcu o priznaní starobného dôchodku zo dňa 07. 10. 1996. Tvrdila, že napadnuté rozhodnutie z roku 1996 jej nebolo nikdy doručené, bol jej doručený len rovnopis (kópia) rozhodnutia v roku 2013.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že rozhodnutie odporkyne z 07. 10. 1996 bolo navrhovateľke v súlade s § 124 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení zaslané ako obyčajná listová zásielka. Navrhovateľka sa (nového) doručenia rozhodnutia do roku 2013 nedomáhala, pričom starobný dôchodok poberala od jeho priznania. Z dávkového spisu navyše vyplýva, že dňa 02. 11. 2010 do dávkového spisu nahliadla a dňa 05. 11. 2010 predložila odporkyni tlačivo „Príloha k žiadosti o dôchodok“, ktorou preukazovala zaradenie zamestnania od 01. 02. 1964 do 01. 01. 1979 do II. pracovnej kategórie; na základe toho odporkyňa rozhodnutím 1, číslo 396 127 7620 0 zo 07. 01. 2011 zvýšila starobný dôchodok navrhovateľky od 05. 11. 2007, teda tri roky spätne, na 10 544,- Sk mesačne.

Ustanovenie § 250b ods. 2, 3 O. s. p. umožňuje aby súd nariadil doručenie rozhodnutia, len ak neuplynuli tri roky od vydania rozhodnutia.

Pokiaľ sa navrhovateľka v období troch rokov od jeho vydania, teda od 07. 10. 1996 do 07. 10. 1999, nedomáhala na súde odstránenia tvrdenej nečinnosti odporkyne,

spočívajúcej v nedoručení rozhodnutia, potom doručenie jeho fotokópie v roku 2013 nemôže pre ňu znamenať výhodnejšie postavenie ako v prípade, v ktorom by sa domáhala postupu podľa § 250b ods. 2 veta prvá v spojení s § 250l ods. 2 O. s. p.

Opravný prostriedok bol preto podaný po lehote a krajský súd nemal inú možnosť ako ho odmietnuť.

Vzhľadom na uvedené krajský súd správne rozhodol o odmietnutí opravného prostriedku. Odvolací súd preto jeho uznesenie podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O. s. p. a § 250l ods. 2 O. s. p. ako vecne správne potvrdil.»

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Podstata námietok sťažovateľky spočíva v jej nesúhlase so záverom najvyššieho súdu o oneskorenom podaní opravného prostriedku proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne o priznaní dôchodku a s odôvodnením tohto záveru najvyšším súdom odkazujúcim na ustanovenie § 250b OSP.

Ústavný súd preskúmavajúc rozhodnutie najvyššieho súdu v medziach svojej právomoci z hľadísk, ktoré pripúšťa ústavný prieskum súdnych rozhodnutí, dospel na základe sťažnosti podľa čl. 127 ústavy k záveru, že odmietnutím opravného prostriedku sťažovateľky proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne uznesením krajského súdu v spojení s uznesením najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd sa otázke včasnosti podania opravného prostriedku sťažovateľkou podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku primerane venoval a ústavne akceptovateľným spôsobom na vec aplikoval relevantnú zákonnú úpravu, keď poukazujúc na ustanovenie § 250l ods. 2 OSP o povinnosti súdu konajúceho podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku použiť primerane ustanovenia druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku dospel k záveru, že podľa § 250b ods. 3 OSP už lehota na postup súdu

v zmysle § 250b ods. 2 OSP, a tak aj na podanie opravného prostriedku sťažovateľke dávno uplynula. Najvyšší súd teda nekonal arbitrárne, pokiaľ vo veci sťažovateľky použil ustanovenie § 250b ods. 2 a 3 OSP, z ktorých vyplýva, že všeobecný súd môže správne orgánu uložiť doručenie správneho rozhodnutia tomu, kto tvrdí, že mu takéto rozhodnutie správneho orgánu nebolo doručené iba v lehote troch rokov od jeho vydania, keďže sťažovateľkou napádané správne rozhodnutie bolo vydané dávno pred touto trojročnou lehotou. Uznesenie najvyššieho súdu uvádza nielen obsah uvedených relevantných zákonných ustanovení, ale aj z nich vyvedené právne posúdenie, a preto ústavný súd vyhodnocuje uznesenie najvyššieho súdu ako dostatočne odôvodnené a ústavne udržateľné.

Právne hodnotenie veci sťažovateľky realizované najvyšším súdom nevykazuje znaky svojvoľného rozhodnutia ani rozhodnutia neodôvodneného či vychádzajúceho zo zjavného omylu v skutkových, resp. právnych otázkach. Nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09) pritom rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu potvrdzujúceho závery krajského súdu nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že nie je ďalšou inštanciou všeobecného súdnictva oprávnenou zasahovať do výsledkov súdneho konania, pokiaľ sú tieto svojimi účinkami zlučiteľné s obsahom základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Z ústavnoprávneho hľadiska teda niet žiadneho dôvodu na spochybňovanie záverov napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a preto ústavný súd považuje sťažnosť v tejto časti za zjavne neopodstatnenú, na základe čoho ju bolo namieste odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v danej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2016